

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,  
12 " " " " 2 "  
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

#### Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravilstvo administracija in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

# SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:  
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.  
za pol leta . . . 5 " — "  
za četrt leta . . . 2 " 50 "

#### V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr  
za pol leta . . . 4 " 20 "  
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom poslati velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Stolnem trgu niš. št. 284.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

## Svobodna učitev.

### IV.

Ta pravila zdrave pameti potrjuje tudi zgodovina. Dotlej, kedar se prikaže državno šolstvo, bile so vse šole ustanovljene ali od rodbine, oziroma od srenje ali občine, ali od cerkve kot njena neločljiva lastina. Do najnovejšega časa bile so v pogodbah in državnih listinah šole vedno in sploh znamenjane in obravnavane za „annexum religionis.“ Pri stolnicah, samostanih, farnih cerkvah napravljale so se šole; od rodbin, občin in mest ustanovljene učilnice izročevale so se cerkvi v vodstvo ali ravnateljstvo. Tako se tudi od vladarja ali posvetnih knezov vstavljena vseučilišča nikdar niso spominjala le za posvetne šole; dokler so se ustanovljale v pospeh, povzdigo in brambo krščanske vere in krščanske vede, stavile so se v živo zvezo s cerkvijo, devale so se pod njeno vodstvo; skrbelo se je zato, da so bile od papeža pripoznane in potrjene, in kancler take visoke šole biti je moral vselej kak cerkveni dostojnik ali častnik in potrjen od cerkvene gosposke (Cf. Lehrbuch der Pädagogik, von Dr. Stöckl. Mainz 1873).

Napačni nauk, da država ima pravo ali celo izključljivo pravo do šole, da ima pravico siliti starše, da pošiljajo otroke v njene šole, nastal je še le v času, ko je pravno in svobodno čutilo pešati jelo v narodih, in je samovladarski, oziroma državski absolutizem dobil jih v svojo pest. Najvišjo stopnjo pa je ta absolutizem dobil v najnovejši dobi pod gospodarstvom liberalizma. Po njegovem uku je „država pravi, vprični bog, je božja volja, je

pričujoč, v resnično postavo in vredbo se razvijajoč duh. Država je sama sebi namen in ima toraj najviše pravo čez posamne. Ljudstvo kot država je absolutna moč na zemlji. Vsi posamezni imajo nepogojno državi se udati in zanjo se žrtvovati. Najvišja dolžnost človeka je, biti člen državin, ker ima pravo pravost le, dokler je člen države kot vtelesbe ali vresničbe pravostne ideje.“ (Cf. Hegel, Rechtsphilosophie, S. 312. Encyclopädie III. S. 403.)

Ko bi ti nauki bili resnični, potem bi se vé dosledno bilo potrebno, da bi človek že od prve mladosti moral se vzrejevati in vzobraževati za državo in samo za državo. Potlej človek nima nobenega osebnega, nad to časnost v večnost segajočega poslednjega namena. Človek ima le namen, postati pripraven ud državin, plačevati davke, služiti za vojaka, ob kratkem, streči namenom tistih, kateri so polastili se državne oblasti. Za tako službo ga zučiti, to more biti le spet naloga vseмогоčne države. Krščansko ljudstvo pa vé, da ima drugačno pravico in drug namen na zemlji. Na Francoskem si je po nedopovedljivih bridkosti, po nesrečnih krvavih dogodbah, ktere so konec protile državi in držini, priborilo zdaj vsaj spet popolno pravo, da ni več primorano, svoje otroke maliku nihilizmu pokladati v njegovo razbeljeno naročje. Skoro sto let je vršila se ta borba za življenje ali za smrt. Sedaj živimo hitreje. K čemur so Francozje potrebovali eno stoletje, to doženemo mi z vsemi strahotami in nevarnostmi v enem desetletju, da tudi po svoje ali od svoje strani rešimo svobodo ali pa poginemo v vesoljnem prevratu, kakor bomo zaslužili to s svojo krepstjo in pogumno darovitostjo.

V deželah pa, v katerih prekucija ni še vsega pobrila, ni naredila še „tabula rasa“, bilo bi napačno, ko bi krščansko ljudstvo ravno to, kar so si Francozje, postavilo si za konec svojega bojevanja. Pri nas se ne gre zato, da si priborimo pravo, da se poskušamo z brezverstvom ali nihilizmom, da si smemo napraviti krščanske šole, temuč zato, da šole — od ljudske šole do vseučilišča — ki so pravno krščanske, udržimo proti nepravdni utržbi, da jih branimo kot „annexum religionis“ proti vsakemu nepristojnemu vtikovanju. To je dolžnost in naloga cerkve in občin, kajti tema gre last, to je dolžnost in naloga vsega ljudstva, kajti ono je v tej reči najbolj prizadeto, (Cf. S. V. Recht Nr. 162—185).  
Poslovenil I s t i n i č.

## Politični pregled.

V Ljubljani, 20. septembra.

### Avstrijske dežele.

**Delegaciji** ste pričeli svoje obravnave danes 21. t. m. Jutri 22. se poklonijo udje cesarju, ki se je danes vrnil z Munihega.

**Dunajskega** vseučilišča vodstvo se noče vdeležiti slovesnosti otvorjenja vseučilišča v Črnicah. Poslalo je sicer nekako pismo tje, v katerem obžaluje, da ne more vdeležiti se po deputaciji, ali vzroka ne navede nobenega. Dunajski učenjaki niso kar si bodi, tudi v Zagreb niso poslali nobenega zastopnika.

**V Gradcu** se bo napravila c. kr. policija, cesar je dotično postavo že potrdil. To je nasledek znanih dogodov z Gračani in princem Alfonsom. Se vé, da zgubi s tem

## Ljubljanske čenče.

Čas lova je prišel, vsi lovci so na nogah. Pes in lovec sta zajcu za petami, ljubljanske samice, družine ustavovernih uradnikov z vsaj petero hčerami, a sicer „brez otrok“, lové stariše ukaželjnih dijakov, voditelji različnih privatnih šol sinove in hčere premožnih starišev, mladenči z dobro službo in že pametne starosti bogato doto, če tudi z nevesto vred, napihnjene, pa prazne glave čast in križice, slabši in boljši časniki naročnike. Sploh vse je na lovu, vsak nekaj lovi, toraj tudi gospod Ahčin in državni pravdnik ne ležita za pečjo, ampak lovita slovenske časnike. In dobra lovca sta. Kedar gresta na lov, ne prideta enako drugim lovcem prazna nazaj, ampak vselej imata kak list v mavhi. In ker gresta vsak teden vsaj po enkrat na lov, vsak teden nekaj vjameta. Kakor pa pravi lovec ne strelja po vranah, vrabcih in žabah, ampak po žlahni divjaščini, tako puščata tudi ta dva „Laibacherico“, „turški list“ in „Schulzeitung“ pri miru ter streljata le „Slovenca“, „Novice“ in „Narod“.

Ker sem ravno žabe v misel vzel, ne morem prezreti shoda konstitucionalnega, t. j. nemčursko-ustavoverskega društva, ki je bil pretekli teden. Saj vam je znana pravljica o žabi, ki je šla na potovanje in srečno priskakala do bližnje kotle. Pravite, da vam ni znana? No, čujte! Šla je in ko se je vrnila, je sklicala vse žabe skup in jim pripovedovala o svojem junaštvu, kako je kače podila, kako so vse žabe bližnje kotle nad tem pogumom strmele, kako bi bila lahko postala tam kraljica, pa ni hotela, kako sta se celó solnce in mesec pred njenim vpitjem za megle skrila — in več takih reči. Žabice so občudovale junaštvo svoje sorodnice — se reče, vse ne, kajti mnogo jih je bilo med njimi, ki so se čutile sposobne enako klobasati; ali molčale so, da so rešile slavo popotnice.

Pa ne, da bi dr. Dolfi Schaffer zavoljo te pripovedke tožbo vložil proti meni in pred sodnijo hotel dokazati, da ta žaba ne more biti nobena druga, kakor on sam, in zbor žab more pomeniti le shod ljubljanskih nemškutarjev v sinagogi-kazini. Tega se res bojim, ker bi morda to lahko dokazal z znano ognjeno

govornostjo in prepričevalno besedo. Zato ne bom več o žabah govoril, ampak — o neverjetnostih.

Kaj je neverjetnost? Kar človeška pamet razumeti ne more, kar tedaj noben človek ne verjame. Česa pa noben človek zrele pameti ne verjame? Da bi ljubljanski nemčurji nabirali mile darove za — Ercegovince in Bošnjake. No, le ne prenašlo, ne vrzite lista proč, ampak berite do konca, jaz bom, kar trdim, tudi dokazal.

Nedavno ste, če ste hoteli, brali v tem listu govorico, ki se je bila po Ljubljani raznesla, namreč, da vredništvo „turškega lista“ nabira četo (ali čedo?) prostovoljcev, ktera bi šla Turkom na pomoč. Ljudje, ki za časnike nabirajo novice, so večkrat nepremiselni, vselej pa prenašli ali prepočasni, kakor kane. Na vsak način poročajo reč, kakor se njim zdi. Zato je prišla ona novica v ta list. Novičar se je gotovo nemčurjem na limanice vsedel, kajti kaj je nemčur pravega jedra? Stvar, kateri ne smeš ničesar verjeti, kar ti pove, ker ravno nasprotno misli. Dobro vedoč, da je naš Widmann prepovedal vsakako nabiranje ljudi ali

mestno starešinstvo policij, katero bi imelo po srenjski postavi. Prav tako! Če ni v stanu ohraniti reda v mestu, naj se mu vzame skrb za-nj.

**V Pešti** je zastopnik ogerskih Srbov dr. Polit povedal v deželnem zboru Madjarom grenke, pa resnične besede, tako, da je bil brž ogenj v strehi. Posebno je zdražil Madjare, rekoč, da v zboru ni zastopana večina ogerskih dežel in da ima ves svet simpatije do Slovanov na Turškem, le v Pešti in na Dnaji teh simpatij ni. Zato ga pa dunajska „N. fr. Pr.“ hudo prijemlje in trdi, da Slovani bi morali le ponižno prositi, ne pa žugaje kaj zahtevati od Madjarov in Nemcev.

**Hrvaškega** deželnega zbora predsednik Krestić se je podal na Dunaj k cesarju z adresno zborovo. Zbor se ima sniti zopet še le sredi meseca oktobra.

**V Dalmaciji** se je na treh avstrijskih ladjah pokazala kužna egipčanska bolezen na očeh. Do zdaj je zbolelih čez 600 mož. Bati se je, da ne bi se razširila tudi po drugih ladjah. Nekteri listi trdijo, da se v zdravilnem obziru za naše mornarstvo premalo stori, ker že štiri leta pri glavnem vodstvu mornarskem na Dunaji ni nobenega zdravnika.

### Vnanje države.

Na **turškem** bojišču so se reči nekoliko drugače zasukale. Kakor je čutiti, je Rusija nastopila drugo pot, namreč ustajnikom prijazno. Menda je nasledek tega tudi to, da avstrijska vlada trem turškim ladjam, ki so se pripeljale do Kleka, ni dovolila spraviti vojakov in vojnega orožja na suho. Ob enem je razglašena prepoved, da se ne sme nobeden, ne ustajnik, ne Turek, na avstrijski zemlji prikazati z orožjem v roki.

Posredovalna komisija je s svojo nalogo menda pri kraji. Opravila ni nič ne v Mostaru, ne v Trebinjah. To je bilo že naprej videti. Ustajniki so poslancem evropskih vlad odločno povedali, da s Turki se ne pogajajo, diplomacija pa da jim je premajhno poročstvo za izpeljanje tega, kar bi turška vlada obetala. Živi se Turkom ne bodo podali. Diplomacija je toraj opravila.

Med tem dohajajo od vseh krajev poročila o zmagah ustajnikov. Turki so povsod tepeni in upor se čedalje bolj razširja po Bosniji in Ercegovini. Kaj je s tremi oddelki Nedjib-

paševе vojne, ki so bili pobiti in razkropljeni pri Skrobotu, se ne vé. Zginili so s pašem vred. Trebinjski poveljnik Hussein-paša je poslal tri ogleduhe, katerim je plačal po 20 cekinov, popraševati za njimi, a tudi teh ni bilo nazaj. Zdaj še za višo plačo ne more dobiti nikogar, ki bi prevzel ta nevarni posel. Trebinje so ustajniki zopet oblegli, in danes je imel biti naskok na trdnjavo. V Bosniji postaja vse bolj živo, Turki se morajo po velikih zgubah povsod umikati.

Iz Marije zvezde v Bosni piše nekemu prijor trapistov: Poslanih 400 gld. za intencije sem prejel in bodem reč še danes vravnal. Tukaj o vstaji ne vemo nič. Turki trdijo, da že pojema, če se jim sme verjeti. Gotovo je, da revčeki so zgubljeni, če ne dobé vnanje pomoči. Živina se sedaj po Bosni brez gospodarja potika, vsak je vjame, kolikor hoče. Sadna drevesa, zlasti češplje, pa turšica in drugi poljski pridelki konec jemljejo, ker ob Savi ni ljudi, da bi spravljali sadje in žito. Še v Banjaloki ni poljskih delavcev. Češplje so prav po nič.

V Srbiji je, kakor se kaže, jel pihati drug veter. Knez Milan je ženitovanje odložil in tudi gotovo ni, da bi se v skupščini adresa z večino sprejela. Turki so pri Užici vnovič prestopili srbsko mejo, srbski vojaki pa so jih nazaj zapodili. Strašno razburjen je narod zaradi tega, ker so Turki dvema srbskima trgovcema glavi odsekali in dva živa na kol nataknili. Pri tem takem ni dolgo do vojske, na katero se ustajniki zanašajo. Turki nastavljajo že velika krdela ob srbski meji.

Tudi v Rumuniji ni vse mirno. Sklicani so vojaki — pravijo da k jesenskim vajam. Toda to se tudi Turčiji le izgovor zdi, zato je jela tudi ob rumunski meji čete nastavljeni.

S Črnogore ni družih novic, ko da čedalje bolj po vojski diši. Črnagora in Srbija morate menda že čutiti, da bi Turčija zadušivši upor znosila se nad njimi, češ, da ste ustajnike podpirali. Tedaj tim bolje za nji, čim prej stopite na noge.

**Laška** država je v jako žalostnem stanu, kar dokazuje laški list „Economista“ s številkami. Da bi se stroški in dohodki kdaj vravnali, skoro ni mogoče. Leta 1861 so znašali stroški 812,272.476 lir, l. 1873 pa 1.494.152.530. V 13 letih se je izdalo 17 milijard. Za l. 1875 znašajo samo obresti, obresti, ki se morajo

plačati, 612 milijonov lir, tedaj je dolga 12.240 milijonov. Predno je edinost dežele uničila denarni stan, so bili l. 1859 stroški vseh sedem držav skup 490,214.300 lir, skupni dohodki pa 509,128.891 lir, toraj viši od stroškov. Le Sardinija je že takrat imela več stroškov ko dohodkov. Da bi bilo ostalo pri starem, bi bile vse države v 13 letih potrebovale in potrosile še ne 7 milijard, tedaj 10 milijard manj. Kam pa je prišel ta denar? Ali so se zidale železnice, napravljale dolge telegrafične poteze? Za te reči je potrosil se komaj deseti del onega zneska. Za kaj pa se je naredil še tako stršanski dolg? Kam je prišel ta denar? Tega nihče ne vé. Za letos so proračunjeni dokodki na 1,396,307.886, stroški pa na 1.494.152.530 lir, pa bodo zadnji gotovo še viši; tedaj bo primanjalo okoli 100 milijonov, za katere se bo moral zvišati državni dolg. Kaj pa, če bo vojska!

**Z Berolina** se poroča francoskim listom, da se bo španjski kralj Alfons zaročil s prusko princesinjo Lujizo Margareto, tretjo hčerjo princa Friderika Karola. Že lansko leto, ko se je Alfons mudil nekaj dni v Berolinu, je počila ta govorica. Verjetna bi bila, ker Pruska išče povsod razširiti in vtrditi svoj vpliv. Španjska bi bila potem kolikor toliko navezana na Prusijo. Ali tu nastane drugo vprašanje. Princesinja je protestantinja in če bi se katoliški kralj z njo poročil, bi se Španjcem gotovo zelo zameril in njegovega kraljevanja bi bilo še prej konec, ker bi strogo katoliški Španjci ne trpeli protestantske kraljice na prestolu. H katoliški veri bi pa princesinja iz odločne protestantske kraljeve rodovine menda ne pristopila.

**Prusija** je v Šlezvik u zapovedala, da mora nemščina biti obligatni jezik. Kaj neki prusaštvo misli s tim doseči? — Bavarski „Vaterland“ popisuje, kako v Berolinu, glavnem pruskem mestu, napreduje lažiliberalizem in z njim vštric spačenost in nečednost. Najostudniših reči ne more pero popisovati. Omenjeno bodi samo, da vsako leto gre do 30,000 deklin v Berlin dela iskat, najdejo pa sramoto, revšino, nadlogo in poslednjič smrt. L. 1857 je bilo 11,379 grdih babišč pod policijskim nadzorstvom, l. 1869 pa že 73,709! Lep napredék! Število zakonskih ločitev se nezmerno množi; šteje se počéz na deset zakonov ena ločitev. Dobičkarija in samopašnost, za tem gre berlinsko péhanje. Lepa „kultura“, kaj ne? —

denarja za Ercegovince, so ga, ker jim srce za-nje gorí, hoteli prekaniti s tem, da so kričali in pisali za Turke, delali in nabirali pa za Ercegovince. S tem so — zviti kakor so — odvrnili pozornost policije od sebe na Slovence, o katerih je ona že tako vedela, da ne simpatizirajo s Turki, in zdaj po vseh močeh delajo za Ercegovince in Bošnjake. Skoro vsak večer je godba v kazini, za godbo gredo ne le otroci, ampak tudi odrasčeni ljudje, in kjer je mnogo ljudi skup, tam se dá lahko mahoma kaj izdatnega nabrati, več, kakor če bi moral kdo od hiše do hiše beračiti, zlasti če bi nabiralec, n. pr. gosp. Aleks. Dreó ali recimo za Slované od pete do zadnjega lasu ves razbeljeni Dežman prvi na krožnik položil za vabilca stotak ali vsaj pedesetak, ktereга potem, ko vidi, da drugi matadorji niso zastali z darovi, lahko skrivaj nazaj vzame. Da bi Dežman, ki je zvit ko kozji rog, tega pripomočka vseh slabih, pa skušenih komedijantov ne vedel, to ni verjetno, zlasti ker na ta način daruje vsak večer lahko po en stotak, a nese ravno toliko denarja domu, kolikor ga je sabo vzal, odračunši to, kar je zapil in zajedel, če

ni plačati pozabil. Toda jaz zagovarjam gosp. Dreota in Dežmana, jaz pravim, da ne jemljeta svojih stotakov in pedesetakov nazaj, kedar se v kazini nabira za Ercegovince. Nabira se pa, to je gotovo, kajti iz družega namena bi kazinci ne dali si gosti zdaj, ko na jugu teče curkoma kri, turška in krščanska. Slišim celo, da si je Dežman naročil sedem konjskih repov, ktere bo nataknil na svoje „proklete grablje“, potem pa se na čelu prostovoljcev podal na Turško kot „bašim-bošuk“ ali kaj temu podobnega v sredo turške armade, na videz pomagat Turčinom, v resnici pa, da bi pri ugodni priliki jih od zadej zagrabil in uskočil potem k ustajnikom; to je tem bolj verjetno, ker je tak manéver za letom 1848 že pri nas izpeljal, ko je uskočil v nasprotni tabor. — Vse te novice pa niso nikakor za policijo ali dr. vit. Widmanna, ker bi utegnil brž na noge stopiti nemčurjem, ko bi zvedel, kaj nameravajo.

Te nemčurje je sploh težko „zgruntati“. Saj veste, kako se togote nad Slovenci zaradi tega, ker so Hilzerjevi zvonovi boljši in cenejši od Samassevih. Ali tudi ta togota je le na videz, skrivaj sami tako delajo, kakor

Slovenci. Zvonov sicer ne naročajo na tujem, ker jih ne potrebujejo; pač pa imajo in rabijo kočije in ker bi bili lahko že pred več letmi v Ljubljani, tedaj doma, dobivali lepe, močne, elegantne ceneje, kakor drugod slabše, zato so si jih naročali iz Dunaja, Gradca itd. Domoljubni namen je tu jasen. Vsak prodajalec namreč pravi, da ima zgubo pri tem, kar prodaja. Da bi toraj domači obrtniki in rokodelci ne imeli zgube pri kočijah, jih naročajo vrli nemčurski domoljubi zunaj. To je jasno, kakor nebo, kedar je oblačno.

Pri vsem tem si ne morem razjasniti sledeče resnične, tedaj ne izmišljene dogodbe. Nekaj let — kó je Samassa imel še monopol za zvonove po vseh slovenskih deželah — je tega, kar je neki tukajšnji kolar in kovač — imenujmo ga Leska, ker še živi — naredil po lastnem umu jako lep voziček, ki je moral biti vsakemu všeč. Vendar ga ni mogel prodati v Ljubljani, tedaj je bil prisiljen prodati ga v Trst v lastno zgubo. Mine nekoliko let, kar se pripelje v Ljubljano barantač s konji, iz Celovca doma, v jako elegantni kočiji k „Maliču“. Kočije elegantnost je brž privabila vso

**Na Ruskem** se je začelo izdatno nabitiranje podpre za Bošnjake in Ercegovince. V Petrogradu so na treh krajih nastavljene velike pušice za milodare, tudi je naznanjenih več imenitnih oseb, ki darove sprejemajo. Zadnji ruski listi se glase ustajnikom zelo prijazno.

### Izvirni dopisi.

**Iz Sele,** 15. sept. (Nasledki znanih selških dogodkov.) Človek bi mislil, da je selških dogodkov že davnej konec, da se je razžaljenim ljudem že zadostilo, da so vladini organi, ki so se tako taktno obnašali, bili dostojno pohvaljeni. Kaj še! Okrajnemu glavarju, ljubeznivemu Derbiču-paši je bila ta dogodbica lepa priložnost ostrost postave razsuti nad „selške medvede in lumpce“. Gospod glavar se sme zdaj veseliti, kakor Turki, kadar bodo ercegovinsko rajo upokorili. Ubogemu kajžarju, krojaču, ki ga je sumil za dopisnika v „Slovenca“, je naklonil precejšnjo denarno kazen, ker je zraven poljskega dela drugim tudi kako obleko naredil; briču Poljancu, ki je bil v Selcih njegov poročevalec in mu nosil na nos, kar je bilo res in ne res, je pomagal k drugi službi v Križih pri Trziču, v Selcih bi bil dobil odpust. Nace Semen, Mica Bebar in vsi drugi, s katerimi so žandarji in pa Derbičev ljubljenec Walland tako lepo ravnali, so bili k večdnevni zaporu obsojeni, in še drugi Selčani, ki so pri oni dogodbi mirno gledali, so kaznovani zaradi „vstaje“ (Aufruhr). Iz sodnijskih preiskav se je videlo, da bi radi tudi duhovne zraven spravili, ko bi bilo mogoče. Tudi tukajšnje politično društvo jim ne dopada, in ko bi ne bilo še le pozneje vstanovljeno, bi ga bil Derbič-paša gotovo razrešil. In kdo vé, kaj prinese še prihodnost v svojem tamnem krilu!

Nauk, kterege si pokorni državljani, ki plačuješ čez glavo krvavih in denarnih davkov iz vse te dogodbe posnemi, je ta:\*)

**Iz ribniške okolice,** 19. septem. (O pogrebu g. župnika Lesjaka še nekaj.) O tem pogrebu ste že poročali, toraj naj mi bo dovoljen tu le kratek dostavek. Novi okrajni glavar g. Dollhof je za sprevodom peljajočim se z Ribnice v Sodražico poslal žandarja z nasajenim bodalom, kateri se je sam zelo jezil, ker je moral v veliki vročini storiti

Zarad tiskovne svobode smo morali vse drugo izpustiti. Vred.

ljubljsko „jeunesse dorée“, ki se s konji, psi in vozovi rada peča, k „Maliču“, vsi so občudovali lahko, elegantno in lično kočijo, katero je bil barantač v Milanu kupil. Imel je tudi brž kupca za-njo, ki mu je obetal polovico dobička. Slučajno pride gosp. Leska po opravih memo. Brž ga pokličejo in mu pokažejo kočijo rekoč: „Tu se učite! Laško delo, pa kako! Da bi vi kaj tacega umeli!“ Gospodu Leski se voz nekako znan zdi, pogleda ga bolj natanko, potem prime govornika za roko, ga pelje h kočiji in mu pokaže v železo vsekano ime: „P. Leska v Ljubljani“. — —

Na to dolgi nosovi, kočije ni nihče kupil, vsi so se tiho splazili, barantač pa se je odpeljal s kočijo v Celovec. — —

Temu nimamo nič pristaviti, ko da Hilerjevi zvonovi pri sv. Petru že pojó. Kaj pa more Samassa zato, da se vse raduje in hiti jih poslušat? Škoda, da se zvonovi ne dajo konfiscirati in da Samassa ni državni pravdnik ali gosp. Ahčin! — —

to nepotrebno pot. Ko je dospel sprevod v Sodražico, pokaže zlahtnik gosp. župnika pismo okrajnega glavarstva kočevskega, katero prepoveduje mrliča nesti v cerkev. Tedaj je morala trojna mrtvaška truga stati v lopi med tem, ko so se vršile mrtvaške ceremonije, in gosp. župnik, v življenji preganjan, tudi še po smrti ni imel miru pred okrajno gosposko. Kaj je g. Dolhofa napotilo k takemu ravnanju, mi ni znano; brez vzroka ni ravnal. Čudno je le to, da se smejo trupla vodeničnih mrličev, ko so se po tri ure daleč v najhujšem solcu nesla do cerkve, brez vsega ugovora postavljati v cerkev, če prav s truge teče, — gosp. župnika v treh trugah hranjeno truplo je moralo zunaj čakati pokopa. Dollhofove modrosti v tem obziru tu nihče ne razume.

**Iz Št. Ruperta,** 18. sept. Pretečeno nedeljo obhajali smo pri nas lepo slovesnost v namen novokritega zvonika. Pokojnega dekana Vovka, od kterege smé po pravici trditi se, da je za Št. Rupert res prav posebno veliko storil gledé olepšanja cerkve in farovških poslopij, edina želja je bila, naj bi še zvonik v čisto gotiškem slogu zidanega božjega brama, enega najlepših na Kranjskem, dobil gotiško podobo. Prezgodnja smrt ni mu tega dopustila. Pa kar njemu ni bilo moč izvršiti, zgodilo se je pod sedanjim č. g. župnikom Koširjem, ki z vso marljivostjo ohrani trudni sad rajnega prednika in ima kot goreč in ljubljani dušni pastir posebno skrb in veselje za lepšanje božje hiše.

Zvonik, ki je bil prej v starem, cerkvi čisto nepristojnem slogu krit, kar je pogled na lepo cerkev od daleč posebno kazilo, pokrit je zdaj v podobi gotiške piramide. Obris za to naredil je v tem dobro izvedeni gosp. župnik Koprivnikar. Po večem priprostim faranom, ki se preradi strogo drže starega gesla: kakor je bilo, tako naj bo, podšuntanim od nekaterih nevednih ljudi, kateri duhovnu radi nasprotujejo, ni bilo pričeto delo v tej podobi kaj všeč; vendar stanovitnemu postopanju in pojasnovanju g. župnika, duhovnih sotovaršev in nekoliko družih bolj umnih in previdnih so se dali prepričati, tako da so zdaj z dokončanim delom po vsem prav zadovoljni in spoznajo, kdo njim prav hoče in svetuje. V zahvalo srečno dokončanega dela, katero so izvršili pod vodstvom Marka Plečnika njegovi kaj urni in priporočevanja vredni delavci iz Hoderšice na Notranjskem, obhajala se je toraj pretečeno nedeljo slovesnost, katero so še posebno povelicali preč. g. stolni dekan Zupan, ki so v procesiji spremljani od precejšnega števila sosednih duhovnov blagoslovili zvonik in novo okusno narejena gotiška vrata zakristijska, in povdarjali, naj bi faranom novi zvonik kakor velik prst kazal pravo pot proti nebesom ter naj bo kakor cerkvi pristojna krona v čast njim in g. župniku, ki so se prizadevali in imeli skrb, da se je delo v tej podobi izvršilo. Gosp. dr. Sterbenec pa so s primernim govorom cerkvenim povzdignili slovesnost..

Na večer istega dne otvorili smo tudi že davnej posebno tukaj potrebno od vlade dovoljeno katoliško politično društvo, prvo na Dolenjskem, pri katerem so posebno sodelovali vrli pevci novomeški z lepo vbranimi glasovi. Slava njim! Želeti je, da bi se vstanovljeno društvo pri mnogem nasprotovanju vtrdilo in razvijalo vsestransko blago svoje delovanje. Zato vabimo vse sosedne rodoljube, naj v obilnem številu pristopijo, ker le v združenji je moč!

### Domače novice.

V Ljubljani, 21. septembra.

(Za begune ustajniške) bo napravilo drugo soboto, t. j. 2. oktobra, društvo „Sokol“ v čitalnični gostilnici večerno zabavo z loterijo. Dobitke se imajo nabrati po dobrovoljnih darovih, da bo čisti dohodek tem večji. Zato se obrača odbor „Sokolov“ do vseh domoljubov, ki imajo kaj za dobitke pripravnih stvari, s prošnjo, naj bi jih blagovolili dati za blagi namen. Program veselice bomo razglasili ob svojem času.

(„Turški list“) se prav pobalinsko veseli in radosti poskakuje zaradi tega, ker po kranjskem deželnem zboru sklenjena šolska postava ni zadobila cesarjevega potrjenja. To sicer ni nič čudnega, čudno ali vsaj nam nerazumljivo je pa, da „turški list“ trdi, da je slovenski jezik še le drugi deželni jezik. Kteri je potem prvi? Nemški gotovo ne more biti, ker ga premalo ljudi govori, tedaj bo nemara kočevski prvi. Če pa ta ni, potem je gotovo tisti „kuheltajč“, ki se razlega po kazinskih prostorih in pred katerim pravi-nemec ušesa zatrisne in beži.

Brali smo že marsiktero budalasto v „turškem listu“ pa take, kakor je ta o „drugem“ deželnem jeziku, že davno ne. Ali res že po glavi hodite? — Na natolcevanje tega lista, da mi zatiramo vsako koristno napravo (ker smo oni teden prijeli junaško požarno brambo nemčursko), naj bo tu enkrat za vselej rečeno: Nam vsem bi bila gasilna straža po volji, dokaz temu to, da jo je „Sokol“ osnovati hotel; ali morala bi biti to, kar kaže ime, ne pa družba za nemško propagando, za družega nič!

(Ljubljanski nemčurji) so imeli pretekli petek shod v kazini. Povabljenih je bilo veliko, prišlo jih je malo, a ti so bili tem težji, namreč skoro sami c. k. uradniki. Zakaj so se zbrali, ni težko uganiti, če bi prav tako ne vedeli. So nekatere stare ženice, ktere nekaj tišči, če se ne morejo vsak mesec po enkrat sčenečati. Tako tudi dr. Dolfi Schaffer, po krivdi ljubljanskih nemčurjev in c. k. uradnikov zdaj državni poslanec. Ker že dolgo ni imel prilike sprožiti po člankih „turškega lista“ in učiteljih njegovih navite govorniške raglje, ga je že vse tiščalo, moral je toraj sklicati svoje nemčurje, da bi jim kaj povedal. In ker je pri zgovornih ženicah predmet lahko vsaka še tako majhna in nevažna reč, je naš poslanec pravil svojim poslušalcem, kaj je delal državni zbor na Dunaji in kaj on v njem. Predmet ta je silno „kumern“, ali dr. Schaffer je mož, ki zna vsako reč kakor testo na vse kraje raztegniti, zato je bilo njegovo „poročilo“ vsaj dva „turška lista“ dolgo. Novega ni nič povedal, a vendar ste za nas v tem „poročilu“ mikavni dve reči, kateri morate vsakega človeka z veseljem navdajati. Gospod dr. Schaffer je obljubil skrbeti za to, da se zniža, odpravi ali pa primerneje vpravna vžitninski davek. Ker je znano, kako se potezajo posebno nemčurski poslanci za znižanje davka (glej povišanje plače uradnikov), ker navadno vse spolnijo, kar obetajo (glej Dežman in dolenjska železnica), in ker vse, kar dosežajo, lahko tudi dosežejo, se smemo nadjati, da bo dr. Schaffer odpravil vžitninski davek; morda bomo celó še kaj nazaj dobili, kar smo dozdej plačali. Gotovo pa je prvo, kar je dr. Schaffer obljubil, kajti on je mož, ki svoje obljube ve spolniti. — Druga zanimiva reč je ta, da dr. Schaffer hoče spraviti dolenjsko železnico na dan. To hoče tudi Dežman ali vsaj je to hotel takrat, ko še ni bil izvoljen. To hočejo tudi vsi slovenski poslanci. Ravno

tu je pa voz. Strankarska disciplina nemčurjev namreč zahteva strogo vpirati se vsemu, kar zahtevajo ali za kar se potezajo Slovenci. Tedaj dr. Schaffer ne bo mogel potezati se za dolensko železnico in če bi se, potem bi popustil svoj princip. Morda bo to storil, ker nam je obljubil dolensko železnico. Dobili jo gotovo bomo, ker nam jo je obljubil. In kedar bo dozidana, se bo dr. Schaffer hvalil, da jo je on pridobil. Ali vam je znana pripovedka o muhi, ki je sedela na konji in se bahala, da je ona spravila prah kviško, kterege so vzdigale podkve konja? Kaj bi bilo, ko ne bi bilo tega dr. Schafferja! Dolg čas. — Silno važna se dr. Schafferju zdi tudi postava o „starokatoličanih“. Res, za Ljubljano je ta postava važna, ker — dozdej nimamo še ne euega „starokatoličana“ med seboj, če ta ni g. dr. Schaffer vsaj na skrivnem.

### Telegram „Slovenca“.

**Z Dunaja,** 20. sept. Profesor Peter Petruzzi je danes za mrtudom na možganih v 88. letu svoje starosti umrl. Zadnje njegovo delo je „Stridon“. Pogreb bo v sredo 22. t. m.

### Razne reči.

— Gospodarji, pazite na ogenj in otroke! Iz Kopanj na Dolenskem se nam piše: V vasi Gabrji je 5leten fantek provzročil, da so tri hiše pogorele, ena z vsim drugim poslopjem, klajo in živežem vred, škode je okoli 3000 gl. Ta fantek je hotel iti za bratom na gmajno, kjer je ta živino pasel. Postreči mu je hotel z ognjem. V ta namen je vzel nekaj žveplenk, in šel na izbo po suhih konopelj, da bi ž njimi podkuril. Menda je fantek poskusil, kako bodo konoplje gorele, vprasne z žveplenko in jo podtakne pod konoplje; v tem hipu je bila vsa hiša v ognji. Fantek se stisne na izbi v kotiček, od koder se ni hotel ganiti; doma je bila samo stara mati, ki pa mogla ni po lestvi za njim plezati, zato ga kliče, prosi, a vse zastonj, fantek se ne gane in zgori. — Sreča, da je sapa od prave strani pihala in da so ljudje na pomoč pritrsnili, kajti drugače bi bila vsa vas pogorela. Prinesel je seboj Martin Novak, posestnik iz Velike Bačne, ročno brizglo in s to silno veliko hudega vbranal. Kako dobro bi bilo, ako bi vsaj eno brizgijo v vsaki vasi imeli! Veliko se ob požaru ž njo opravi. Pogorelec nobeden zavarovan ni bil. (Tedaj zopet nobeden zavarovan, dasiravno je vse polno zavarovalnic, med temi banki „Slovenija“ in „Slavija.“ Kdaj neki bode naš kmet prišel k pameti in sprevidel, da je zavarovanje le njemu na korist in potrebno! Vredništvo.)

— Stekla krava. V Hradiški na Českem je stekel pes popadel kravo. Čez malo dni se pokaže pri nji steklina, odtrga se in uide na polje. Vsakega človeka, na kterege naleti, se loti s strašno togoto. Možaka, kterege je vjela, je nasadila na roge, vrgla kviško, potem ga teptala z nogami in bi ga bila gotovo pokončala, ako bi ne bilo prišlo k sreči več ljudi, ki so ga oteli zapodivši kravo, ki je potem drvila za nekim jezdicem, kateri ji je komaj ušel. Še le ko so jo od vseh krajev zajeli in zvezali, so jo mogli spraviti nazaj v hlev, kjer je pa tretji dan že poginila.

— Listnic (Korrespondenzkarten), na kterih ni podpisalca, po nekem ukazu ministarstva pošte več ne oddajajo, ampak jih pridružujejo. Temu ukazu je dala povod zloraba takih listnic.

— Nadučiteljska služba v Trebnjem je razpisana do 30. septembra.

### Milodari za eregevske in bosniške rodbine.

Mokar M. 2 gl. F. v K. 2 gl. Kupljen, notar v Črnomlji, 2 gl. Kühnert v Črnovicah 1 gl. — V Ljubljani: Lor. Gaber 5 gl. v srebru. J. N. Horak 3 gl. E. P. Polegek 1 gl. Eduard Hohn 2 gl. W. Rudholzer 1 gl. P. Strcelba 1 gl. J. Naglas 2 gl. Pajk 1 gl. Maršalek 1 gl. Gestrin 1 gl. Gorišč 3 gl. Fr. T. 50 kr. A. D. 1 gl. Franc J. 1 gl. A. S. 1 gl. A. Kotnik 1 gl. St. Lužek 1 gl. B. D. 40 kr. Stencil 30 kr. Antonia Milač 2 gl. Martin Regali 10 kr. B. Luncer 10 kr. I. T. 10 kr. Ruda 1 gl. Zagorec 20 kr. M. R. 10 kr. A. U. 20 kr. T. 10 kr. F. Pirc 30 kr. A. O. 30 kr. B. 12 kr. J. Gorišek 1 gl. F. Spindlar 1 gl. F. G. 14 kr. Herksel 30 kr. S. S. 20 kr. Boltavzar 50 kr. F. T. 10 kr. M. M. 10 kr. A. M. 20 kr. J. Bule 40 kr. Kadivec 1 gl. Spoljarić 50 kr. J. Kušar 2 gl. Toman 50 kr. Fabijan 1 gl. M. Lenče 2 gl. M. Gaber 4 gl. A. Smerdel 1 gl. Fl. Šušteršič 1 gl. J. Čad 20 kr. J. Čik 1 gl. F. Peterca 1 gl. Strcelba 1 gl. A. Jentl 1 gl. gospa Ana Hofbauer 1 gl. 20 kr. Tambornino 1 gl. M. Lenče ml. 1 gl. Neimenovan 10 gl. J. Regali 1 gl., gospa Žakelj paket obleke in perila. Perme 15 gl., iz Celja poslano 35 gl. Gospa Hohn v Ljubljani paket perila. Klein Kovač 2 gl. J. Perdan 1 gl. J. Zupančič 1 gl. J. Matevže 1 gl. Dolinar 1 gl. G. Čik 20 kr. R. Milic 1 gl. M. B. 10 kr. F. M. 20 kr. Žiskar A. 2 gl. 40 kr. J. Dolhar 1 gl. G. K. 10 kr. J. L. 50 kr. Maria Pol 3 gl. St. 30 kr. Tonia 1 gl.

Iz Postojne: Ign. Doksat 20 gl. Dolšajn 5 gl. Lavrenčič 5 gl. J. Pol 2 gl. J. Prosenec 1 gl.

Iz Ukev na Goriškem nabrano 26 gl. D. Sadnik pri sv. Lenartu 5 gl. M. A. župnik pri Celji 2 gl.

Skupaj . . . . . 199 gl. 36 kr.  
1. izkaz . . . . . 107 „ 96 „  
387 „ 82 „

Ljubljanski podpiralni odbor:

J. N. Horak, Dr. J. Vošnjak,  
predsednik, denarničar.

### Prihajajoči in odhajajoči železnični vlaki v Ljubljani.

#### Južna železnica.

Iz Dunaja poštni vlak ob 3. uri 4 min. popoldne.  
„ „ brzovlak „ 6. „ 8 „ zvečer.  
„ „ hitri poš. vl. „ 2. „ 48 „ ponoči.  
„ „ zmešani vlak „ 9. „ 17 „ zvečer.  
Iz Trsta brzovlak 10. „ 31 „ zjutraj.  
„ „ poštni vlak 12. „ 57 „ opoldne.  
„ „ hitri poštni vlak 3. „ 43 „ ponoči.  
„ „ zmešani vlak 4. „ 45 „ zjutraj.  
(Brzovlaki stojé po 4 min., navadni vlaki po 10 min., zmešani po pol ure.)

#### Rudolfova (gorenjska) železnica.

Odhajajo na dan po 3 vlaki; prvi ob 3. uri 55 min. ponoči.  
drugi „ 10. „ 40 „ popoldne.  
tretji „ 6. „ 35 „ popoldne.  
Prihajajo pa trije: ob 2. uri 35 min. ponoči odsv. Valentina.  
„ 7. „ 45 „ zjutraj „ „  
„ 6. „ — „ zvečer od Lesec.

#### Eksekutivne dražbe.

23. sep. 3. Helene Vrenk-ovo iz Zagorja (5640 gl.) v Litiji. — 2. Jože Jaklič-ovo iz Vidma (4450 gl.) v Laščah. — 2. Miko in Jurij Čemaš-ovo iz Zilja (865 gl.). — 2. Jan. Fleinik-ovo iz Belčega vrha (315 gl.), oba v Črnomlji. — 2. M. Skrl-jevo iz Krušec (716 gl.) v Ložu. — 2. Jan. Obajdin-ovo (200 gl.) v Kranju. — 2. J. Zupanc-ovo iz Brezovega (330 gl.) v Litiji. — 2. Jan. Obajdin-ovo (200 gl.) v Kranju. — 1. A. Pajk-ovo (jun.) iz Drage (6113 gl.). — 1. Ant. Selan-ovo iz Hrastovega dola (2550 gl.) v Zatični. —

24. sep. 3. Jan. Galic-ovo iz Golobinjeka (115 gl.) v Rudolfovem. — 3. Tone Krušič-ovo iz Šentvida v Ipavi. — 2. Luk. Logar-jevo iz Vrbiče (1180 gl.) v Bistrici. — 2. Jan. Mertel-jevo iz Velesovega (1800 gl.) v Kranju. — 2.

Jurij Šute jevo iz Srednjih Radenic (422 gl.). — 2. Matija Stalcer-jevo iz Sredgore (1000 gl.). — 2. M. in J. Hočevlar-jevo iz Lipovca (1172 gl.). — 2. Marko Mavrin-ovo iz Gornjega vrha (149 gl.), vse v Črnomlji. — 2. Jernej Lipove-ovo iz Babinoga polja v Ložu. — 2. Jak. Malenšek-ovo iz Malin (3165 gl.) v Metliki. — 1. Andr. Dovgan-ovo iz Šembij (1570 gl.) v Bistrici. —

25. sep. 2. Fr. Mrhar-jevo iz Broda (3090 gl.). — 2. J. Vidic-ovo iz Zaloga (1970 gl.). — 2. J. Medic-ovo iz Jezera (1066 gl.). — 2. Jan. Mihelič-ovo iz Snebrij (347 gl.). — 2. J. Kovač-ovo iz Kosez (30 gl.), vse v Ljubljani. — 2. A. Vidmar-jevo iz Kovka v Ipavi. — 2. M. Žnidaršič-ovo iz Kozarš (1080 gl.) v Ložu. — 2. Luka Štirn-ovo iz Vrbpolja (2018 gl.) v Kranju. — 2. Matija Ancelj-ovo iz Gornjega Suhora (766 gl.) v Metliki. —

27. sep. 2. Tone Pičman-ovo iz Tabora (150 gl.) v Kranju.

#### Štajarsko.

24. sep. Jak. Begoršek v Šmarji (500 gl.) — Jak. Novak v Založah (6115 gl.) — Jož. Šešerko v Polenšaku (1150 gl.) — Fil. Smolinger na Hajdini (2020 gl.) — Jan. Grobin v Mestinju (970 gl.)

25. sep. Jan. Rajšp v Sosedn (750 gl.)

#### Telegrafične denarne cene 20. septembra.

Papirna renta 70.15 — Srebrna renta 73.90 — 1860letno državno posojilo 112. — Bankine akcije 929 — Kreditne akcije 215.50 — London 111.85 — Srebro 101.85. — Ces. kr. cekini 5.29. — 20Napoleon 8.91.

#### Denarstvene cene. 18. septembra.

Državni fond.	Denar.	Blago.
5% avstrijska papirna renta . . . . .	70.15	70.30
5% renta v srebru . . . . .	74.—	74.10
Srečke (lozi) 1854. l. . . . .	105.15	105.35
„ „ 1860. l., cel. . . . .	112.80	113.—
„ „ 1860. l., petinke . . . . .	117.10	117.25
Premijski listi 1864. l. . . . .	130.50	130.75

#### Zemljiščine odveznice.

Štajarske po 5% . . . . .	—	—
Kranjske, koroške in primorske po 5% . . . . .	—	—
Ogerske po 5% . . . . .	81.35	81.85
Hrvaške in slavonske po 5% . . . . .	84.—	84.50
Sedmograške po 5% . . . . .	79.50	79.75

#### Delnice (akcije).

Nacionalne banke . . . . .	930.—	931.—
Unionske banke . . . . .	94.60	94.80
Kreditne akcije . . . . .	216.10	216.30
Nižovavstr. eskomptne družbe . . . . .	168.—	170.—
Anglo-avstr. banke . . . . .	111.80	112.—

#### Srečke (lozi).

Kreditne po 100 gl. a. v. . . . .	166.—	166.50
Tržaške „ 100 „ k. d. . . . .	13.30	13.70
„ „ 50 „ „ „ . . . . .	56.—	56.50
Budenske „ 40 gl. a. v. . . . .	25.50	26.50
Salmove „ 40 „ „ „ . . . . .	35.—	36.—
Palfi-jeve „ 40 „ „ „ . . . . .	27.40	27.80
Clary-jeve „ 40 „ „ „ . . . . .	25.—	26.—
St. Genois „ 40 „ „ „ . . . . .	27.25	27.75
Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „ . . . . .	22.25	22.50
Waldstein-ove „ 40 „ „ „ . . . . .	19.50	20.50

#### Srebro in zlato.

Ces. cekini . . . . .	5.29 <sup>5</sup>	5.30
Napoleonsd'or . . . . .	8.92	8.92 <sup>5</sup>
Srebro . . . . .	101.80	101.90

## Dijaki

(73—3)

veči in manjši, se sprejemajo na stanovanje s hrano in brez nje v ključarskih ulicah št. 254, III. nadstropje.

## Hiša na prodaj!

V sredi mesta je naprodaj s proste roke hiša treh nadstropij, v najboljšem stanu. Ima troje prijaznih stanovanj s podstrešjem, kletjo in drugimi shrambami; pri tleh posebno priležen prostor za magacin ali prodajalnico.

Pogoji in vse drugo se zvé pri podpisanim uredniku „Slovenca“.

Natisnili Blaznikovi dediči v Ljubljani.